

Children's
RESEARCH UNIVERSITY

**Brief Overview of the Activities of the
Prenatal Care Department
(Year-2025-26 Photographs)**

In the academic year 2025–26, under the esteemed guidance of Hon'ble Vice-Chancellor Dr. T. S. Joshi, our department has been able to undertake programmes directed towards holistic development and the right orientation. Among these, a major achievement under extension activities has been the execution of nearly 26 Memoranda of Understanding (MOUs) with various institutions.

Another significant endeavour has been the organization of approximately 170 expert lectures through the BISAG Channel–05 platform, operated under the Government of Gujarat. These sessions, delivered by subject experts, proved highly beneficial for expectant mothers on a wide range of topics related to maternal well-being and child development.

In addition to this, the department successfully organized several couples' conferences and programmes relating to *Simant Sanskar* (traditional prenatal cultural ceremonies). Regular online as well as offline classes are being conducted consistently.

Further, through the BISAG platform, the department has effectively reached health department personnel and Anganwadi workers in the districts of Bhavnagar, Botad, Sabarkantha, and Aravalli, thereby extending the impact of these initiatives to the grassroots level.

ચિલ્ડ્રન્સ રિસર્ચ યુનિવર્સિટી દ્વારા સામૂહિક સીમંતોત્તયન સંસ્કારવિધિ કાર્યક્રમનું આયોજન

ગાંધીનગર સમાચાર

ગાંધીનગર, તા. ૨

ચિલ્ડ્રન્સ રિસર્ચ

યુનિવર્સિટી, ગાંધીનગર ખાતે તપોવન કેન્દ્રના લાભાર્થી સગર્ભા બહેનો માટે આઠમા સામૂહિક સીમંતોત્તયન સંસ્કાર કાર્યક્રમનું

બહેનો અને તેમના ગર્ભસ્થ શિશુનું શારીરિક અને માનસિક આરોગ્ય ઉત્તમ રહે તે હેતુથી વૈદિક મંત્રોચ્ચાર અને વિધિવિધાન સાથે સીમંતોત્તયન સંસ્કાર કરાવવામાં આવ્યા. આ હેતુસર ચિલ્ડ્રન્સ રિસર્ચ

દરમિયાન માતા-શિશુના આરોગ્ય અને શિશુના સંતુલિત વિકાસ માટે જરૂરી આહાર, ધ્યાન અને સંસ્કાર અંગે પણ માર્ગદર્શન આપવામાં આવ્યું. કાર્યક્રમના અંતે દરેક સગર્ભા બહેનોને ચિલ્ડ્રન્સ રિસર્ચ

આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ પવિત્ર અને વૈદિક વિધિગત સંસ્કાર પ્રસંગે સગર્ભા માતાઓ અને તેમના ગર્ભસ્થ શિશુના આરોગ્ય, સુખ અને સ્નેહમય જીવન માટે મંત્રોચ્ચાર અને વિશેષ વિધિઓ દ્વારા આ શુભ સંસ્કાર સંપન્ન કરવામાં આવ્યો.

આ કાર્યક્રમમાં કુલ ૨૬ દંપતીઓની સામૂહિક સીમંતોત્તયન સંસ્કારવિધિ કરવામાં આવી હતી. સગર્ભા

યુનિવર્સિટીના માનનીય કુલપતિ ડૉ. ટી. એસ. જોશી સાહેબના માર્ગદર્શનમાં સમગ્ર આયોજન કરવામાં આવ્યું. સીમંતોત્તયન સંસ્કારની વિધિ શ્રી જયદેવ ધાંધિયા દ્વારા પૂર્ણ કરાવવામાં આવી.

વૈદિક પરંપરાઓ અને આયુર્વેદ મુજબ ગર્ભસ્થ શિશુ માટે આ સંસ્કાર ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ માનવામાં આવે છે. આ વિધિ દરમિયાન ગર્ભાવસ્થા

યુનિવર્સિટી તરફથી પ્રમાણપત્રની ભેટ આપવામાં આવી હતી.

સીમંતોત્તયન સંસ્કાર કાર્યક્રમને સફળ બનાવવા માટે ડૉ. વૃંદન જયસ્વાલ (સંયોજક) તેમજ ડૉ. જલ્પાબેન પટેલ અને ડૉ. સુનિલકુમાર જાદવ (સહ-સંયોજકો) દ્વારા આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. સમગ્ર કાર્યક્રમ માટે વિભાગના અધ્યક્ષ ડૉ. રાકેશ પટેલે માર્ગદર્શન પૂરું પાડ્યું હતું.

પાટનગરમાં ૧૪ દંપતીઓના વૈદિક મંત્રોચ્ચાર સાથે સીમંતોત્તરણ સંસ્કાર

ચિલ્ડ્રન્સ રિસર્ચ યુનિ.માં સીમંતોત્તરણ સંસ્કારક કાર્યક્રમનું આયોજન

। ગાંધીનગર । (સં.વ્યૂ.સ.)

ચિલ્ડ્રન્સ રિસર્ચ યુનિવર્સિટી ખાતે ભારતીય સંસ્કૃતિની ગૌરવસભર પરંપરાને જીવંત રાખતા સામૂહિક સીમંતોત્તરણ સંસ્કારક કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. યુનિવર્સિટી દ્વારા સંગ્રહિત તપોવન ગર્ભસંસ્કાર કેન્દ્રના લાભાર્થી સગર્ભા બહેનો માટે આયોજિત નવમા સામૂહિક સીમંતોત્તરણ સંસ્કાર કાર્યક્રમમાં કુલ ૧૪ દંપતીઓએ સપરિવાર ભાવભરે ભાગ લીધો હતો. કુલપતિ ડૉ. ટી. એસ. જોષીએ તમામ સગર્ભા બહેનોને શ્રેષ્ઠ સંતાન પ્રાપ્તિના હૃદયપૂર્વક આશીર્વાદ પાઠવ્યા હતા અને આવનારી પેઢી મૂલ્યનિષ્ઠ, સંસ્કારસભર બની

ભારતના સર્વાંગી વિકાસમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપે તેવી ભાવસભર શુભેચ્છા વ્યક્ત કરી હતી. ભારતીય સંસ્કૃતિમાં માનવ જીવનના સર્વાંગી વિકાસ માટે વિચારવામાં આવેલાં સોળ સંસ્કારોમાં ત્રીજો સંસ્કાર એટલે કે સીમંતોત્તરણ સંસ્કાર સગર્ભા માતાના શારીરિક અને

માનસિક સ્વાસ્થ્યની સાથે સંતાનના સુખદ ભાવિ માટે અત્યંત મહત્વપૂર્ણ છે. આ સંસ્કારના માધ્યમથી માતાના ચિંતન, ભાવનાઓ અને જીવનશૈલી માતૃત્વ માટે અનુકૂળ બને છે અને બાળક માટે ઉત્તમ સંસ્કારનો આધાર સ્થાપિત થાય છે. સગર્ભા બહેનો અને તેમના ગર્ભસ્થ શિશુનું શારીરિક અને માનસિક આરોગ્ય ઉત્તમ રહે તે હેતુથી વૈદિક મંત્રોચ્ચાર અને વિધિવિધાન સાથે સીમંતોત્તરણ સંસ્કાર કરાવવામાં આવ્યો હતો. વિધિ દરમિયાન ગર્ભાવસ્થા દરમિયાન માતા-શિશુના આરોગ્ય અને શિશુના સંતુલિત વિકાસ માટે જરૂરી આહાર, ધ્યાન અને સંસ્કાર અંગે પણ માર્ગદર્શન આપવામાં આવ્યું હતું.

સામુહિક સિમંતોત્સવન સંસ્કાર કાર્યક્રમ

ચિલ્ડ્રન્સ રિસર્ચ યુનિવર્સિટી ખાતે તાજેતરમાં સામુહિક સિમંતોત્સવન સંસ્કાર કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. યુનિવર્સિટી દ્વારા સંચાલિત તપોવન ગર્ભ સંસ્કાર કેન્દ્રના લાભાર્થી સગર્ભા બહેનો માટે યોજાયેલા કાર્યક્રમમાં ૧૪ નવદંપતિઓએ પરિવાર સાથે ભાગ લીધો હતો. વૈદિક મંત્રોચ્ચાર અને વિધિવિધાન સાથે સંસ્કાર આપવામાં આવ્યા હતા.

શ્રીસ્વામિનારાયણોવિજયતેતરામ્ |

ચિલ્ડ્રન રિસર્ચ યુનિવર્સિટી, ગાંધીનગર અને

“જીવન સંસ્કાર”

તપોવન પરામર્શન કેન્દ્ર, રામપર-પેકરાના સંયુક્ત ઉપક્રમે...

બાળકનો વિકાસ : ગર્ભ સંસ્કારથી શિશુ વિકાસ

તપોવનધામ

પરામર્શન કાર્યક્રમ

દિનાંક - 08.02.2026, રવિવાર

સ્થળ - તપોવનધામ, રામપર પેકરા

સમય - સવારે 8.30 થી બપોરે 12.00 સુધી

તજજ્ઞ વક્તા

• ડૉ. રાકેશભાઈ પટેલ

• ડૉ. મેહુલભાઈ શાહ

(કાર્યક્રમ પૂર્ણ થયા બાદ ભોજન વ્યવસ્થા રહેશે.)

Children's RESEARCH UNIVERSITY

प्रि-नेटल કેર

અને

ટોડલર એજ્યુકેશન વિભાગ

દ્વારા આયોજિત

કાઉન્સેલર પ્રશિક્ષણ વર્ગ

તારીખ : ૧૯/૦૬/૨૦૨૫, ગુરુવાર

સ્થળ : કોન્ફરેન્સ હોલ, ચિલ્ડ્રન્સ રિસર્ચ યુનિવર્સિટી, ગાંધીનગર

ગાંધીનગર 30-01-2026

શહેર-સમાજ

દિવ્ય ભાસ્કર, અમદાવાદ, શુક્રવાર, 30 જાન્યુઆરી, 2026

‘શોધ સેમિનાર સિરીઝ’માં વિદ્યાર્થીઓને પ્રેરણાત્મક માર્ગદર્શન અપાયું ચિદ્વન્સ રિસર્ચ યુનિવર્સિટીની મુલાકાતે શિક્ષણમંત્રી ત્રિકમ ઇાંગા, બાળકેન્દ્રિત સંશોધન કાર્યની પ્રશંસા

ભાસ્કરવ્યૂહ | ગાંધીનગર

ઉચ્ચ અને ટેકનિકલ શિક્ષણના રાજ્યકક્ષાના શિક્ષણમંત્રી ત્રિકમભાઈ ઇાંગાની ચિદ્વન્સ રિસર્ચ યુનિવર્સિટીની મુલાકાત દરમિયાન બાળકેન્દ્રિત શિક્ષણ, શોધ અને સંશોધન ક્ષેત્રે થઈ રહેલા કાર્યની પ્રશંસા કરવામાં આવી હતી અને વિદ્યાર્થીઓને પ્રેરણાત્મક માર્ગદર્શન આપવામાં આવ્યું હતું. ગાંધીનગર સ્થિત ચિદ્વન્સ રિસર્ચ યુનિવર્સિટીની આજે રાજ્યકક્ષાના શિક્ષણમંત્રી ત્રિકમભાઈ ઇાંગાએ મુલાકાત લીધી હતી. આ અવસરે યુનિવર્સિટીના

કુલપતિ ડો. ટી. એસ. જોષીએ તેમનું સ્વાગત કર્યું હતું. શિક્ષણમંત્રીશ્રીએ યુનિવર્સિટીમાં આયોજિત ‘શોધ સેમિનાર સીરિઝ’ના ઉદ્ઘાટન સત્રમાં ઉપસ્થિત રહી વિદ્યાર્થીઓને

સંબોધન કર્યું હતું. તેમણે જણાવ્યું હતું કે, બાળકોના સર્વાંગી વિકાસને કેન્દ્રમાં રાખી કાર્ય કરતી દેશની એકમાત્ર યુનિવર્સિટી તરીકે ચિદ્વન્સ રિસર્ચ યુનિવર્સિટીનું મહત્વ વિશેષ

છે. ‘વાંચે ગુજરાત’ અભિયાનનો ઉલ્લેખ કરતાં તેમણે શિક્ષણને વ્યક્તિગત વિકાસ અને મૂલ્યવર્ધન સાથે જોડ્યું હતું. શિક્ષણમંત્રીએ કહ્યું હતું કે, શિક્ષણનો અર્થ માત્ર વાંચન-લેખન સુધી સીમિત નથી, પરંતુ વ્યક્તિત્વમાં રહેલી શ્રેષ્ઠ ક્ષમતાને ઉજાગર કરવાનો પ્રયાસ છે. આ પ્રસંગે તેમણે પીએચ.ડી. વિદ્યાર્થીઓ માટે નિર્મિત બે નવા ક્લાસરૂમનું લોકાર્પણ કર્યું હતું તેમજ તપોવન ગર્ભસંસ્કાર કેન્દ્ર, ટોચ સાયન્સ સેન્ટર સહિતના વિભાગોની મુલાકાત લઈ યુનિવર્સિટીના સંશોધન આધારિત કાર્યોની પ્રશંસા કરી હતી.

માણસા ખાતે પી.એમ.સ્વનિધિ યોજના અંતર્ગત

ગાંધીનગર ડિસ્ટ્રિક્ટ કોર્ટ પ્રાંગણમાં પ્રજાસત્તાક દિનની ઉજવણી

ઈડી
20
સેન
આ
ઓ
ઈડી
ઓ
દ્રા
તેમ
ભા
ઓ
મડિ
ઈક
ટેક
આં

પાટનગરમાં ૧૪ દંપતીઓના વૈદિક મંત્રોચ્ચાર સાથે સીમંતોત્તયન સંસ્કાર

ચિલ્ડ્રન્સ રિસર્ચ યુનિ.માં સીમંતોત્તયન સંસ્કારક કાર્યક્રમનું આયોજન

। ગાંધીનગર । (સં.ન્યૂ.સ.)

ચિલ્ડ્રન્સ રિસર્ચ યુનિવર્સિટી ખાતે ભારતીય સંસ્કૃતિની ગૌરવસભર પરંપરાને જીવંત રાખતા સામૂહિક સીમંતોત્તયન સંસ્કારક કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. યુનિવર્સિટી દ્વારા સંચાલિત તપોવન ગર્ભસંસ્કાર કેન્દ્રના લાભાર્થી સગર્ભા બહેનો માટે આયોજિત નવમા સામૂહિક સીમંતોત્તયન સંસ્કાર કાર્યક્રમમાં કુલ ૧૪ દંપતીઓએ સપરિવાર ભાવભરે ભાગ લીધો હતો. કુલપતિ ડૉ. ટી. એસ. જોષીએ તમામ સગર્ભા બહેનોને શ્રેષ્ઠ સંતાન પ્રાપ્તિના હૃદયપૂર્વક આશીર્વાદ પાઠવ્યા હતા અને આવનારી પેઢી મૂલ્યનિષ્ઠ, સંસ્કારસભર બની

ભારતના સર્વાંગી વિકાસમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપે તેવી ભાવસભર શુભેચ્છા વ્યક્ત કરી હતી. ભારતીય સંસ્કૃતિમાં માનવ જીવનના સર્વાંગી વિકાસ માટે વિચારવામાં આવેલાં સોળ સંસ્કારોમાં ત્રીજો સંસ્કાર એટલે કે સીમંતોત્તયન સંસ્કાર સગર્ભા માતાના શારીરિક અને

માનસિક સ્વાસ્થ્યની સાથે સંતાનના સુખદ ભાવિ માટે અત્યંત મહત્વપૂર્ણ છે. આ સંસ્કારના માધ્યમથી માતાના ચિંતન, ભાવનાઓ અને જીવનશૈલી માતૃત્વ માટે અનુકૂળ બને છે અને બાળક માટે ઉત્તમ સંસ્કારનો આધાર સ્થાપિત થાય છે. સગર્ભા બહેનો અને તેમના ગર્ભસ્થ શિશુનું શારીરિક અને માનસિક આરોગ્ય ઉત્તમ રહે તે હેતુથી વૈદિક મંત્રોચ્ચાર અને વિધિવિધાન સાથે સીમંતોત્તયન સંસ્કાર કરાવવામાં આવ્યો હતો. વિધિ દરમિયાન ગર્ભાવસ્થા દરમિયાન માતા-શિશુના આરોગ્ય અને શિશુના સંતુલિત વિકાસ માટે જરૂરી આહાર, ધ્યાન અને સંસ્કાર અંગે પણ માર્ગદર્શન આપવામાં આવ્યું હતું.

આરોગ્યપ્રદ જીવનશૈલી માટે ફૂડ લેબલ્સના અર્થઘટન વિશે ચિલ્ડ્રન્સ રિસર્ચ યુનિવર્સિટી ખાતે વર્કશોપ યોજાયો

ગાંધીનગર

સ્વસ્થ અને સમજદારીપૂર્વક ખોરાકની પસંદગી અંગે જાગૃતિ વધારવાના ઉદ્દેશ સાથે ચિલ્ડ્રન્સ રિસર્ચ યુનિવર્સિટીના ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ પ્રિનેટલ કેરદ્વારા "Interpretation of Food Labels for Intelligent Nutrition" વિષય પર વર્કશોપનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ વર્કશોપમાં જામનગરના પ્રખ્યાત સિનિયર પીડિયાટ્રિશિયન ડૉ. દીપક પાંડેએ માર્ગદર્શન આપ્યું હતું. આ પ્રસંગે યુનિવર્સિટીના માનનીય કુલસચિવશ્રી, વિવિધ વિભાગોના નિયામકશ્રીઓ, અધ્યાપકો, સ્ટાફગણ તેમજ મોટી સંખ્યામાં વિદ્યાર્થીઓ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

આ પ્રસંગે ડૉ. દીપક પાંડેએ

જણાવ્યું હતું કે, ઈન્ડિયન કાઉન્સિલ ઓફ મેડિકલ રિસર્ચના એક રિપોર્ટ અનુસાર ૫૬.૪% બીમારી બિનઆરોગ્યપ્રદ આહારને કારણે થાય છે. જો આપણે આરોગ્યપ્રદ આહાર ઉપર ધ્યાન આપીએ તો ૫૬% બીમારીઓથી બચી શકીએ છીએ. આ સાથે તેઓએ ટૈનિક જીવનમાં વપરાતાં વિવિધ ફૂડ પેકેટ્સ ઉપર છપાયેલ પોષણ માહિતી, ઘટકો, કેલરી, કેટ, શુગર અને અન્ય મહત્વપૂર્ણ વિગતોને યોગ્ય રીતે કેવી રીતે વાંચવી અને

સમજવી તે અંગે વિસ્તૃત સમજ આપી હતી.

ડૉ. પાંડેએ ખોટી માહિતી અને ભ્રામક દાવાઓથી દૂર રહી સ્વસ્થ અને સંતુલિત આહાર પસંદ કરવાની આવશ્યકતા પર ખાસ ભાર મૂક્યો હતો. તેમણે જણાવ્યું હતું કે, અલ્ટ્રા પ્રોસેસ્ડ ફૂડના વધતા ઉપયોગને કારણે બ્લડપ્રેશર, હાર્ટ એટેક, ડાયાબિટીસ, હાઈપર એક્ટિવિટી, ઓબેસિટી તેમજ કેન્સર જેવી અનેક શારીરિક અને માનસિક બીમારીઓનું જોખમ વધી રહ્યું છે.

ખાસ કરીને બાળકોમાં અલ્ટ્રા પ્રોસેસ્ડ ફૂડના કારણે હાઈપર એક્ટિવિટી વધતી જઈ રહી હોવાની ચિંતા પણ તેમણે વ્યક્ત કરી હતી.

કાર્યક્રમ દરમિયાન ખોરાક સંબંધિત જાગૃતિ, પોષણજ્ઞાન અને આરોગ્યસંભાળના મહત્ત્વ અંગે વિદ્યાર્થીઓ સાથે સંવાદ પણ યોજાયો હતો. આ દરમિયાન ડૉ. દીપક પાંડેએ ચિલ્ડ્રન્સ રિસર્ચ યુનિવર્સિટી સાથે મળીને સગભાવસ્થા પહેલાં જ મહિલાઓને આરોગ્યપ્રદ આહાર અને ફૂડ લેબલ્સ અંગે જાગૃત કરવાનો સંકલ્પવ્યક્ત કર્યો હતો, જેથી સગભાવસ્થા દરમિયાન માતા અને ગર્ભસ્થ શિશુ તેમજ પ્રસૂતિ બાદ જન્મનાર બાળકના આરોગ્યમાં સકારાત્મક અસર પડે.

Children's
RESEARCH UNIVERSITY

तापोवन કેન્દ્ર

ગર્ભ સંસ્કાર અને શિશુપરામર્શન

Online

BISAG Lecture series

ગુજરાતની તમામ સગર્ભા બહેનો માટેનો કાર્યક્રમ
તેમજ જન્મથી ૩ વર્ષના બાળકોના માતા - પિતાને માર્ગદર્શન

શ્રી વિદ્યાભારતી વનવાસી શિક્ષણ સમિતિ,
સંચાલિત
આનંદ બાલવાટિકા અયોજિત સંસ્કાર કાર્યક્રમ
મુ. કાકડકૂઈ, પો. થવા, તા. નેત્રંગ જી. ભરૂચ, ૩૯૩૧૩૦

આનંદ સાથે જણાવવાનું કે માધ્યમ વિદ્યાર્થીક પરિસરમાં આસપાસની આંગણવાડીમાંથી આવતી સગભા માતાઓ, બાબકો, વગેરેના એક સંસ્કાર કાર્યક્રમનું આયોજન થયું છે જેમા આપશ્રીને પધારવા હાર્દિક નિમંત્રણ છે.

શ્રીમતિ ઉમ્મિલા બહેન પંચાલ
વન અધિકારી
સગૃહ (રેડિયાપાલ)

કાર્યક્રમ

સગભા માતાઓની સીમન સંસ્કાર
નામકરણ સંસ્કાર
અ-પ્રાશન સંસ્કાર
વિદ્યારંભ સંસ્કાર

આતિથિ વિરોધ

મા. શ્રી ડી. એસ. જોશી સાહેબ
કુલપતિશ્રી
બાલ વિશ્વ વિદ્યાલય, ગાંધીનગર

દિ-તિક:- ૨૧/૦૪/૨૦૨૫ સોમવાર
સમય:- બપોરે ૧૦:૩૦ થી ૦૧:૦૦ કલાકે
બપોરે ભોજન (મુગાઈ) સાથે વર્ડશુ

સંપર્ક સૂત્ર :- વિજયસિંહ સુરતિયા મો. ૯૪૨૭૧ ૦૫૦૪૨
નિલેશભાઈ અધેરા મો. ૯૯૯૯૪ ૪૪૧૧૯

ભવડીય

શ્રીમતિ ઉમ્મિલા બહેન
ઈન્ચાર્જ સી. ડી. પી.ઓ.
નેત્રંગ

શ્રી માધ્યમ વિદ્યાર્થીક પરિસર

આનંદ બાલવાટિકા

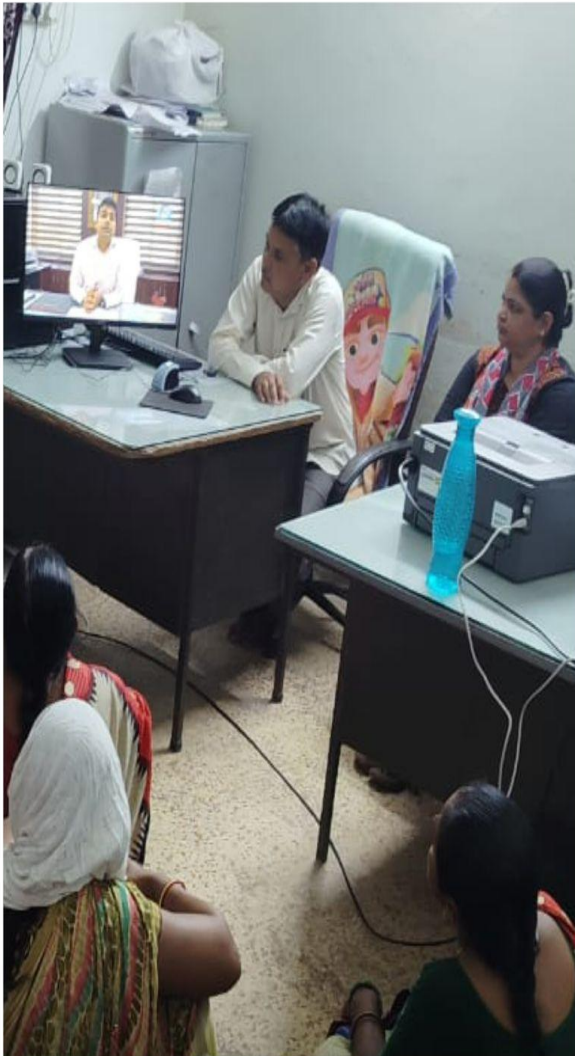

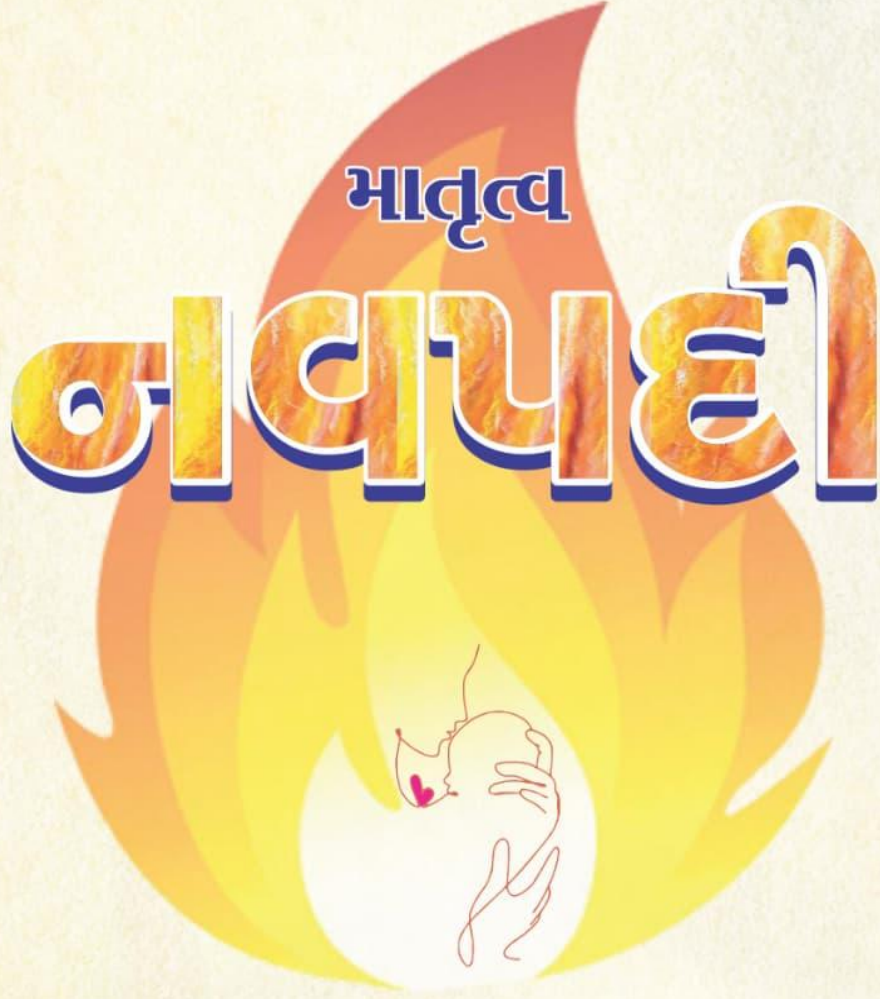

Children's
RESEARCH UNIVERSITY

चिल्ड्रन्स रिसर्च युनिवर्सिटी

सुभाषचंद्र भोग शिक्षण संकुल, राजभवननी नजुड,
सेक्टर-२०, गांधीनगर - ३८२०२१. फ़ोन : ०७९ - २३२४४५७५, २३२४४५८९
ई-मेल : contact@cugujarat.ac.in • वेबसाइट : www.cugujarat.ac.in

PARENTING INSIGHTS

આચાર્ય દેવવ્રતે પેરેન્ટિંગ, બાળકોની આદતો પર વાત કરી

બાળપણના સંસ્કાર ભવિષ્ય સર્જે છે

જન્મના 6 મહિના સુધી, માતાના ખોરાકની અસર બાળક પર રહે છે

ગાંધીનગર: 'વિદ્વાન સિદ્ધાંત અનુસાર, જ્યાં સુધી બાળક માતા ખોળામાં રહે, ત્યારે જ તેને સંસ્કાર આપો. કારણ કે, તે સંસ્કાર ભવિષ્યનું નિર્માણ કરે છે. જો પેરેન્ટસ વિચારે કે, બાળકને ખબર નહીં પડે, તો એ સમજે કે, તેમને તમારાથી પણ વધારે ખબર પડે છે. કારણ કે, તેમનું કામ માત્ર અવલોકન કરવું છે. માતાએ તે સમજવું જોઈએ કે, જન્મના 6 મહિના પછી પણ, માતા ખોરાકની અસર બાળક પર રહે છે' આ શબ્દો છે, રાજ્યપાલ આચાર્ય દેવવ્રતના જેમણે, વિદ્વાન રિસર્ચ યુનિવર્સિટીની 'ધન્વોગુહસ્થાશ્રમ'માં પેરેન્ટિંગ વિશે વાત કરી હતી.

પેરેન્ટિંગ બાળકને પ્રોટેક્શન લાવે છે, યોગ્ય માનવ બનાવવા મહેનત કરવી જોઈએ

આચાર્ય દેવવ્રત, રાજ્યપાલ, ગુજરાત

દેવવ્રતે બાળકને ડોક્ટર, એન્જિનિયર, પાપલટ, બિઝનેસમેન બનાવવામાં લાગી છે, પરંતુ યોગ્ય માણસ બનાવવા પર કોઈ મહેનત નથી કરતું. જેના પરિણામે વિદ્યામાં સંવેદનશીલતા, નમ્રતા, માનવતા જેવા નથી મળતી. આજે દેશ એકબીજા સાથે લડી રહ્યાં છે, ભાઈ-ભાઈ લડી રહ્યાં છે, પતિ-પત્ની લડી રહ્યાં છે. આપણે એવો સમાજ ઉભો કરવો છે, જેમાં સીમ્યતા, નમ્રતા, દયા, ઉપકારની ભાવના નથી. ફક્ત ઈર્ષ્યા, માન્યતા, દ્રેમ છે. કમાલ તો એ છે કે, આપણે તેને ધર્મ સાથે જોડ્યા છે. એક વ્યક્તિ બીજા વ્યક્તિનો આધાર બનવો જોઈએ. પણ આજે આપણે ફક્ત એ જ ધર્મ માનીએ છીએ કે, જો વ્યક્તિ આપણા વિચારોને નહીં માને તેને ધરતી પર રહેવાનો અધિકાર

નથી. આ કેવી માનવતા છે. આપણે વિચારવું જોઈએ કે સ્વપ્નનિરૂદ્ધ કેટલાંય અધિકાર સુખ અને સુવિધાઓ માટે કર્યા છે. જેનાથી જો માનવ એકબીજાનો આધાર બની રહે, તેમાં પ્રેમ, સહિષ્ણુતા, કરુણા હોય તો શું પૃથ્વી જ સ્વર્ગ ન થઈ જાય? પરંતુ, આ સ્વર્ગને માનવીય વિચારધારાએ નહીં બનાવી દીધું છે. આપણે આ વસ્તુ જાણવી જોઈએ કે બાળક 4-5 અઠવાડિયા બાદ આંખથી જોઈ શકે છે. પરંતુ, ગર્ભમાં 7મા મહિનાથી જ બાળક સાંભળવાની શક્તિ મળે છે. તે સમયે પેરેન્ટસ શું કરે છે, શું બોલે છે, ઝંઝડો કરે છે વગેરે જેવી બાબતો ગર્ભસ્થ બાળક અનુભવ કરે છે. માતા-પિતા જે વાતાવરણ આપે છે, બાળક તે ગર્ભમાં જ શરીરવાનું શરૂ કરે છે. માટે જ ગર્ભમાં બાળકને યોગ્ય વાતાવરણ આપવું મૂળ જરૂરી છે.

1. આ ધરતી પર અસાધ્ય પ્રાણી છે. આમાં ધર્મભાસને આ અસાધ્ય પ્રાણીમાંથી મનુષ્યને સર્વજ્ઞ પ્રાણી માની શકે છે. તેથી, બાળકને પણ તે પ્રકારના જ સંસ્કાર આપવા જોઈએ. જો આપણે શ્રેષ્ઠ છીએ, તો ધરતીની પ્રકૃતિ પણ સાચી રહેશે. કલ્પાલયેટ પણ યોગ્ય રહેશે અને સુખશાંતિ પણ થશે.
2. રિસર્ચ સ્કોલર ક્રુવિનો અપર્લેશ ટાલક છે. ભારતના દરેક સ્વર્ણ રિસર્ચ સ્કોલર જ હતા. તેથી તેમણે 16 સંસ્કાર બનાવ્યાં. જો તમે, ગર્ભવસ્થા અને બાળપણમાં જ બાળકોને તે સંસ્કાર આપશો તો, તે સાચા અર્ભમાં મનુષ્ય બનશે. પરંતુ જો માનવ જ માનવ ન રહી, તો બધું જ ઠીક છતાં પણ ધરતી નહીં બની શકે.
3. ગર્ભવસ્થા જન્મ બાદના 6 મહિના દરમિયાન, બાળકના જન્મ બાદના 6 મહિના માતાએ ઠીક-ઠીક ધ્યાન રાખવાની જરૂર હોય છે. કારણકે, જો માતા જ યોગ્ય આહાર ન લે સલામતી તો બાળકને આહાર લે તો, બાળકના સ્વાસ્થ્ય પર વિપરીત અસર થઈ શકે છે. તેથી પોષ્ટિક અને ધરતી જ આહાર લેવો જોઈએ.
4. 'ધન્વોગુહસ્થાશ્રમ' એ એવી ગુહસ્થા જુગનવીલી છે, જેને ધર્મ, નૈતિકતા, જ્ઞાનભદ્રા અને સાત્વિક જુગનમૂલ્યો સાથે જુગનતા સંબંધિત છે. કારણ કે, તેમાં પરિવરના લાભ સાથે જ સમાજ અને ધર્મ માટે પણ યોગદાન રહેવું છે. માટે જ ગર્ભમાં બાળકને યોગ્ય વાતાવરણ આપવું મૂળ જરૂરી છે.

દેશની ભાવિ પેઢીને સજ્જન, સંવેદનશીલ, સત્યવાદી માનવી બનાવો : રાજ્યપાલ

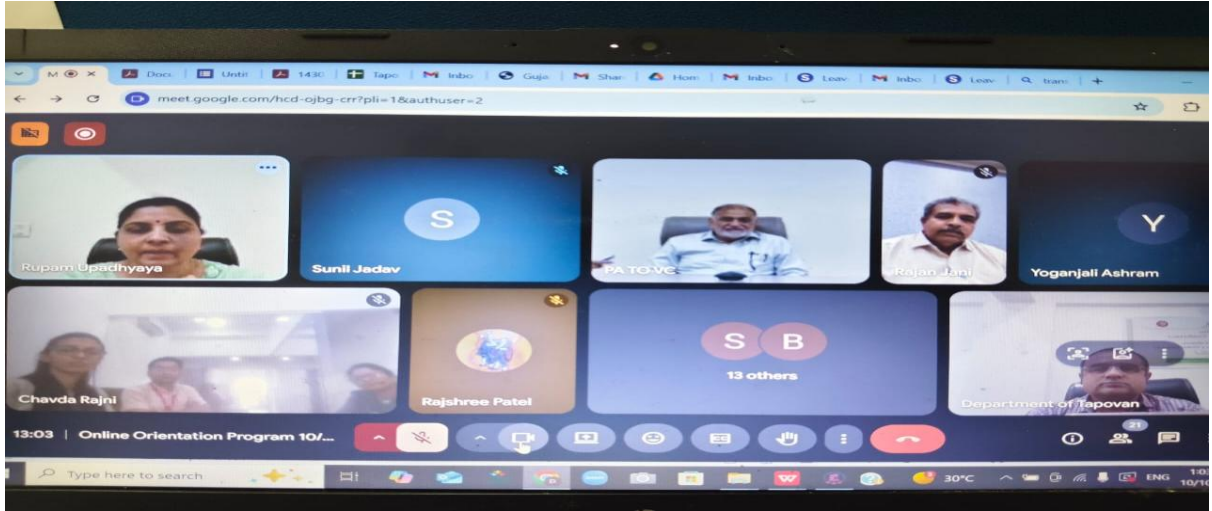
બાળક માતાપિતા, સમાજ અને શિક્ષણ પ્રણાલીથી મહાન માણસ બની શકે

સમાજ, રાષ્ટ્ર અને વિશ્વમાં શાંતિ ત્યારે જ શક્ય બનશે જ્યારે આપણે ભવિષ્યની પેઢીને માત્ર ડોક્ટરો, એન્જિનીયરો, અધિકારીઓ જ નહીં પરંતુ સજ્જન, સંવેદનશીલ અને સત્યવાદી માનવી બનાવવાને પ્રાથમિકતા આપીએ તેમ રાજ્યપાલે વિદ્વાન રિસર્ચ યુનિવર્સિટી ખાતે યોજાયેલા ધન્વોગુહસ્થાશ્રમ યુગલ માર્ગદર્શન કાર્યક્રમમાં જણાવ્યું હતું. વધુમાં માનવ નિર્માણ માટેની પ્રથમ પ્રયોગશાળા પરિવાર છે. માતા-પિતા તે પ્રયોગશાળાના વૈજ્ઞાનિકો

હોવાથી બાળકોમાં સંસ્કારોથી સિંચવાથી બાળક ભવિષ્યમાં સમાજ, રાષ્ટ્ર અને માનવતાના કલ્યાણનો આધાર બની શકે છે. વિદ્વાન રિસર્ચ યુનિવર્સિટી ખાતે યોજાયેલા ધન્વોગુહસ્થાશ્રમ યુગલ માર્ગદર્શન કાર્યક્રમમાં ઉપસ્થિત રાજ્યપાલ આચાર્ય દેવવ્રતે મહર્ષિ ચરકની જન્મજયંતીને યાદ કરતા જણાવ્યું હતું કે હજારો વર્ષ પહેલાં આયુર્વેદમાં એવા સંશોધનો થયા હતા ત્યાં સુધી આજનું વિજ્ઞાન પહોંચી શક્યું નથી. પ્રાચીન ઋષિઓ અને સંતોએ પવિત્ર અને જંગલોમાં રહીને ઘણા સંશોધનો કર્યા હતા. તેમને જ્ઞાન હતું કે, જો માનવોને ખરેખર

'માનવ' બનાવવામાં આવે, તો પૃથ્વી પર જ સ્વર્ગ ઉતરી શકે તેમ છે. પરંતુ જો માનવતાનો અભાવ હોય તો આ પૃથ્વી નહીં બની શકે છે. બાળકનું નિર્માણ માતાના ગર્ભથી શરૂ થાય છે. ભારતના ઋષિમુનિઓએ 'સંસ્કાર'ની પ્રક્રિયાને માત્ર એક સામાજિક વિધિ તરીકે નહીં પણ એક વૈજ્ઞાનિક પ્રણાલી તરીકે રજૂ કરી હતી. અભિસંસ્કાર સુધીના 16 સંસ્કારોનો ખ્યાલ આપવામાં આવ્યો હતો જેથી માણસ માત્ર શરીરથી જ નહીં પરંતુ ગુણોમાં પણ શ્રેષ્ઠ બને છે. આજની સમસ્યા એ નથી કે સંસાધનોનો અભાવ છે. પરંતુ સંવેદનશીલતા, સહિષ્ણુતા, કરુણા અને પ્રેમનો અભાવ છે. સમાજ, રાષ્ટ્ર અને વિશ્વમાં શાંતિ ત્યારે જ શક્ય છે, જ્યારે આપણે ભવિષ્યની પેઢીને માત્ર ડોક્ટરો, એન્જિનિયરો, અધિકારીઓ જ નહીં પરંતુ સજ્જન, સંવેદનશીલ અને સત્યવાદી માનવી બનાવવાને પ્રાથમિકતા આપવી જોઈએ જેમ સામાન્ય લોખંડ અને પ્લાસ્ટિક વિજ્ઞાનના સ્પર્શથી માર્કેટીંગ જેવા ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળા ઉપકરણમાં પરિવર્તિત થાય છે, તેવી જ રીતે, જો એક સામાન્ય બાળકને માતાપિતા, સમાજ અને શિક્ષણ પ્રણાલી તરફથી યોગ્ય સંસ્કાર મળે, તો તે મહાન માણસ બની શકે છે.

 Children's
RESEARCH UNIVERSITY
DEPARTMENT OF PRENATAL CARE
ORGANIZE
સીમંતોન્નયન સંસ્કાર

